

Thun, September 2022

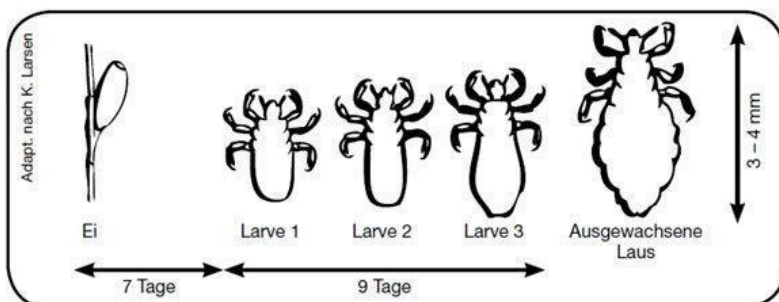
Вошка на главата (Mazedonisch)

Вошката на главата е еден бескрилен инсект (*Pediculus humanus capitis*), кој има една бодликава сурла за смукање и три пара нозе. Крајните делови на нозете се преоформени во вид на кукасти канџи. Со тие канџи, вошката на главата може многу добро да се држи за косата, т.е. да се движи по целата должина на косата. Вошката на главата се качува по косата, ама неможе да скока, да лета или да плива. Израснатите вошки се долгнавести, и големи околу 2,5 – 3,5 мм. Панцерот(оклопот) на вошката може да биде транспарент т.е. просирен, бело – пепељаст или кафенкаст. Нивната боја се прилагодува на бојата на кожата или на бојата на косата. Откога ќе се насмука со крв, вошката изгледа црвенкаста, поради со крв наполнетите органи за варење, кои се присираат преку обвивката/опната. Вошката на главата се појавува исклучиво на човечкото влакно на главата. Нејзините омилени места се: задниот дел на главата/тилот, вратот, посади ушите и на слепоочниците. Секои 2 до 4 часа, вошките на главата се хранат со свежа крв, при што го расцепуваат најгорниот слој на кожата и од тој отвор се насмукуваат со ктв. Истовремено ослободуваат еден токсин/отров кој што го намалува брзото засирување на крвта и предизвикува сврбеш т.е. чешање. Машките вошки живеат околу 15 дена, а женските живеат 30 – 40 дена. Најпогодната температура за да преживеат е 28 – 32 степени. Без да се храни со крв, вошката може да преживее максимално три дена.

Вошките на главата се еден светски проблем и се појавуваат во сите географски краеве и сите социјални слоеви. Во последните години појавата на вошките е зголемена, покрај дугото условено од начинот на живеење, зголемената мобилност, зачестените патувања и миграцијата. Затоа највисоката сезона на појавата на вошките кај нас е после школските распусти. 60% од сите нападнати луѓе од вошки, се деца на возраст од 5 до 11 години. Појавата на вошките не е знак на недоволна хигиена, така што и деца кои својата коса секојдневно ја перат, може да бидат нападнати од вошки.

Животен циклус

Гниди

Гнидите се јајца од вошките на главата. Една вошка полага на ден измеѓу 3 - 8 јајца, вкупно околу 100 - 300 јајца во еден вошкин живот, пред сè на коренот на косата. Гнидите имаат овална, јајцевидна форма, во големина од 0.4 - 1 мм. Тие се светли, изгледаат слично како првотот, ама не испаѓаат од косата.

Пренесување

Поради ново можно пренесување, треба следните 2 недели да се вршат повторни контроли со чешелот (1x неделно). Во прва линија пренесувањето успева преку **директен контакт** на главите, од човек на човек. Ама вошките можат да се пренесат и преку **индиректен контакт** преку предмети, како чешли, четки за коса, капи, велосипедски кациги и траки за на челото. Домашните животни не се пренесувачи на вошките на глава.

Симптоми

- Често сврбш, т.е. чешање (нее обавезно) поради секретите т.е. излучувањата (плунката) и изметите на вошките. Посебно погодени се пределите на вратот/тилот, на позадината на главата и позади ушите.
- Црвена иритација на кожата на вратот (места со убоди), предизвикани од постојаното чешање.
- Ретко отоци на регионалните лимфни жлезди.

Постапка за наоѓање на вошки на главата, јајца и гниди

1. Прегледајте го Вашето дете при добра светлина.
2. Пред да ја прегледате косата, не додирнувајте ја главата и само добро посматрајте дали има видливи вошки. Штом ќе се додирне косата, вошките одма се кријат.
3. Откако ќе ја исперете косата, додајте поголема количина регенератор за коса. Чешлајте ја косата систематски со еден чешел за вошки, прамен по прамен, сè до врвовите.
4. После секој исчешлан прамен, избришето го чешелот врз еден лист бела кујнска хартија.
5. Гнидите мора да се отстранат со рака (измеѓу ноктите на прстите), бидејќи тие се цврсто залепени на влакната. Една лупа го олеснува барањето на вошките/гнидите.
6. Исперете го регенераторот за коса тек сосема на крајот.
7. Секогаш пребарувајте ја целата глава.

Чешлање- и шема за третман

Кога	Што
1-в ден	<p>A: Ако има вошки на главата и /или јајца/гниди, направете третман со средство против вошки, а потоа исчешлајте ги сите вошки и со рака отстранете ги сите гниди.</p> <p>B: Ако нема ниту вошки на главата, ниту пак јајца/гниди, тогаш нетреба одма да правите третман, (ама обавезно по 7 дена, контрола со чешелот).</p>
3-от ден	<p>A: Исчешлајте ја косата (доколку има сеуште вошки, извршете повторна контрола со чешелот) и отстранете ги гнидите поврорно со рака.</p>
7-от ден	<p>A: Вториот третман на косата со средство против вошки, редоследот и начинот се истите како 1- от ден.</p> <p>B: Контрола со чешелот.</p>
10-от ден	<p>A+B: Контрола со чешелот.</p>
14-от ден	<ul style="list-style-type: none"> • Во случај и понатака (или поново) се најдат вошки на главата, ново започнување на третманот како на 1-виот ден на третманот, според шемата A „третман со средството против вошки и чистење“. • Ако пак нема ниту Voški na glavata, ниту jajca/gnidi, tretmanot e završen abgeschlossen.
21-от ден	<p>Поради ново можно пренесување, треба следните 2 недели да се вршат повторни контроли со чешелот (1x неделно).</p>
28-от ден	<p>Поради ново можно пренесување, треба следните 2 недели да се вршат повторни контроли со чешелот (1x неделно).</p>

Ако детето и при понатамошните контроли има сеуште вошки на главата, може одговорниот против вошки во договор со школскиот лекар да изрече ослободување од наставата. Ослободувањето од настава трае толку долго, додека детето биде чисто и од вошките и од гнидите.

Важно

- При напад од вошки и за спречување на понатамошно пренесување и проширување, обавезно брзо и неодожно информирајте ја поблиската околина: училиштето, училиштето за дневен престој, пријателите итн.
- Обезбедете се од апотеката или дрогеријата со едно средство против вошки (на пр.. Rausch, Laus-Stop, Lies-Ex, Hedrin, Pedicul, Hermal). Применете го средството точно така како што е препорачано во приложеното упатство за употреба, кое што се наоѓа во паковката. Хемиските средства содржат инсектициди и затоа мора да се користат со претпазливост. Понатаму може да се појави развој на резистентност, што значи дека вошките не можат веќе да бидат уништени.
- 1 x неделно, сите членови на фамилијата и децата кои се оставени на чување, да се контролираат од вошки и гниди.
- Чешли, четки и други прибори за коса, потопете ги 15 мин. во врела сапуница, а потоа исчистете ги.
- Предмети што можат да се перат, а кои што биле во директен допир со косата која е нападната од вошки, исперете ги на температура од 40 - 60° или не користете ги 7 дена, а за тоа време ставете ги во една добро затворена пластична кеса (пред сè животни од штоф и перници).
- Облека, полстери и постелнината, исперете ги на 1-виот ден и после 7-от ден на третманот. Во секој случај уште еднаш после 14 дена.
- Носете ја долгата коса врзана, така ќе се минимизира директниот контакт со друга коса.
- Не менувајте ги меѓусебно велосипедските кациги, покривките за глава, украси и четките за коса.

Ако имате прашања, обратете се на госпоѓата Regula Heubach-Traxler (regula.heubach@bluewin.ch), таа Ви стои на располагање.